

GLORIEUZE GEDACHTEN

Dat steeds meer politici hun gedachtespels in boekvorm aan het publiek willen slijten, is een kwestie van politieke marketing. Wie schrijft die blijft en haalt allicht de horde van de volgende verkiezingen. Zó denken ze nu ook bij Agalev waar tot voor enkele jaren het mannetjes- en vrouwjesmaken *not done* was. Maar de concurrentie dwingt blijkbaar tot oneerbaar gedrag. Vandaar allicht dat Jos Geysels gemeend heeft zijn oude stukjes van een *face-lift* voorzien te moeten bundelen.

Probleem met gebundelde artikelen is dat ze meer een boeket van afgevalven herfstbladeren vormen, dan een wilde ruiker. Het is al eens eerder gelezen. Als ze ook nog eens herwerkt zijn in het licht van de actualiteit, dan wil men het origineel er graag bij hebben. Heeft de politicus door kundige retouches zich niet tot een profeet omgebouwd? Helaas, maar in dit geval is die controle moeilijk, omdat Geysels niet precies aangeeft waar zijn producten al eerder werden geserveerd. Wie deze ergernis echter opzijzet en aan het lezen slaat, wordt echter niet ontgoocheld. Geysels is één van de zeldzame politici die niet in platitudes praat. Zijn politiek denken heeft wel wat te bieden, ook al zijn de meeste gedachten van anderen geleend. Het zal niemand verwonderen dat Geysels denkt als een politiek socioloog. Dat is hij nu eenmaal van opleiding. Hij laat ook graag zijn licht schijnen op actuele geschriften van auteurs als Frank Ankersmit, Jean-Marie Guéhenno, Luc Huyse, Jan Willem Duyvendak en van de ideologen van de Derde Weg (Giddens, maar ook Ulrich Beck, al wordt die bij Agalev aanbeden als een Groene goeroe). Daarnaast schuwt Geysels niet het lezen van romans. Die literatuur schuift hij hier en daar achteloos door het keukenluik naar binnen.

Is er echter ook consistentie in het denken van Geysels? Het valt op dat Geysels vertrekt van een aantal algemene premissen die afgeleid zijn van zijn mensbeeld. Het lijkt wel een soort *monologue intérieur* die bedoeld is om zijn aanhang te onderhouden en ook wel eens te confronteren met nieuwe en nog niet zo geaccepteerde gedachten. Dat irriteert soms, omdat de gehanteerde retorische truc gaat vervelen. Geysels mijdt harde uit-

spraken en giet daarom zijn evoluerend en tentatief denken graag in bloemrijke en aarzelende formuleringen. Citeren kan duiden op meegaan met, maar ook op lichtelijk afstand nemen van bepaalde auteurs. Geysels stelt zich zacht op. Ook in politieke kwesties die draaien rond de befaamde "breuklijnen" in politiek en samenleving. Wat denkt Geysels nu *precies* van het Vlaams nationalisme? We weten dat hij daar weinig mee op heeft en dat hij het altijd bestreden heeft op een toon die aan het belgicisme van weleer herinnert. Maar intussen erkent hij wel het Vlaamse feit. Hij wijst natievorming volgens het model van de negentiende eeuw af, want achterhaald. Hij gruwet van de term "volksgemeenschap", maar erkent wel het nut van een zekere rol voor de Europese regio's. Welke die moeten spelen, zegt hij niet. Hij heeft het weer wel over de wenselijkheid om te decentraliseren. Kortom, hij zegt aan zijn achterban dat ze niet krampachtig moet reageren als ze het woord 'Vlaams' hoort. In dat soort draaierigheid heeft hij iets weg van een christen-democraat. Van die wist men ook niet altijd op voorhand wat hun linkerhand ging doen.

In zowat alle bijdragen is het Groene transformisme het bindend element in het discours. Op kou-senvoeten neemt Geysels telkens afstand van het Groene fundamentalisme. Hij nadert zeer dicht het postmodernisme, maar trekt zich daarna weer tot op een veilige afstand terug. De paringsdans met de moderniteit voltrekt zich nog het liefst via enkele recente ervaringsverhalen over de politieke vernieuwing en de dialogen rond nieuwe politieke projecten, de herverkaveling van het politieke landschap, de kloof tussen politiek en burger en uiteindelijk het opdoemen van de Paars-Groene regering. Waar staat Agalev precies in dat concert? Op welk politiek kompas vaart Geysels? Dat wordt nergens duidelijk. Alle items die hij beroert lijken wel gelijkwaardig, want zijn discours is er een beetje van het schuiven met damstenen, niet met schaakstukken. Heeft Geysels wel een strategie? Of doet hij als de slimme boer die niet zegt hoeveel aardappelen hij volgend jaar wil poten uit angst dat hij daardoor de markt zal bederven? Slechts één harde uitspraak wil Geysels zich permitteren: hij ziet niets in een samengaan van Agalev met andere partijen in koepels, allianties of olijfbomen. Omdat hij geen fundi is, maar een superre-

alo, heeft hij uitgerekend dat dit soort samenwerkingsverbanden in hun totaliteit niet meer kiezers zullen opleveren. De alliantie van Agalev met de liberalen en de socialisten in Paars-Groen is dan ook zuiver pragmatisch (of opportunistisch) en zonder enige consequentie voor de langere termijn.

Geysels bedrijft politiek door het conflict te accepteren en door niet de harmonie na te streven. Deze tactiek zou nog het beste de democratie dienen én tevens de dynamiek erin houden nu we in een maatschappij leven die niet meer door de politieke partijen in haar totaliteit beheerst kan worden. Helaas, maar met dit soort regie van op afstand kunnen er ook rampen ontstaan. Conflicten dienen zich veelal aan op een ongelukkig moment. In de politiek gaat het wel degelijk om de kniekers, niet om de democratische schijn of het postmoderne discours. De taak van de politici is om de risico's te minimaliseren en dat werk komt in belangrijke mate toe aan een politiek leider die in het voorkomende geval ook de risico's moet afwegen. Zijn de Groenen daartoe in staat? Politieke strategie is een kunde die zegt dat men het terrein van het conflict zélf moet kiezen en pas het conflict moet aangaan op het moment dat de kans op succes het grootste is. In een alliantie willen meelopen als een hulptroep die in de voor- of de achterhoede graag wordt opgeofferd door de grotere bondgenoten, is blijk geven van grenzeloze naïviteit en suïcidale neigingen. Ook in een coalitieregering is regelmatig scoren belangrijk. Hier moet men dan laten zien dat men de politieke elastiek maximaal kan oprekken zonder dat hij breekt. Maar over dit handwerk gaat dit boek niet. Het is een vrije oefening in Groen denken geworden. Een partijtje *libre* kan altijd wel zonder dat ik met mijn keu door het groene (blauwe?) laken zal schieten, moet Geysels hebben gedacht toen hij zijn artikelen naar de drukker bracht. We hebben er een collectie glorieuze gedachten zonder al te veel profiel aan overgehouden.

André Mommen

Jos Geysels, *Curieuze gedachten*, Antwerpen-Baarn: Houtekiet, 2001, 150 blz.

EEN BLAUW MAATPAK IN EEN POPULISTISCHE BAZAAR

Van Patrick Dewael hebben we vroeger nooit anders geweten dan dat hij de eeuwige tweede na

Guy Verhofstadt was en die rol met een lichte hang naar masochisme steeds fair heeft gespeeld. De huidige minister-president van de Vlaamse Regering was te netjes voor het ruwe handwerk. Zijn steedse manieren pasten niet bij het liberale voetvolk. Vlaamse liberalen horen immers uit de klei getrokken te zijn en alleen maar te praten over belastingverlaging en dienstbetoon. Maar dat soort donkerblauw liberalisme heet op zijn retour te zijn. De yuppies hebben geen dienstbetoon meer nodig, want ze kopen toch alles op de markt. Dat is het kiespubliek van Dewael. Om aan dat publiek tegemoet te komen heeft Patrick Dewael een nogal los aan elkaar geregen boekje gepubliceerd dat de fatsoenlijke kant van het neoliberalisme moet tonen. Dat is een liberalisme dat zich pront in het politieke centrum plaatst en zich uitdrukkelijk afzet tegenover extreem rechts. Het beest heet hier natuurlijk het Vlaams Blok. Want dat Vlaams Blok heeft Vlaanderen in het buitenland een nogal slecht imago bezorgd. Daar wil Dewael wat aan doen. Vandaar dat hij niet alleen de ideologische erfenamen van het nazisme de oorlog verklaart, maar ook de verzoening preekt waar die mogelijk is. Dewael: "Verzoening kan je niet opleggen of afdwingen. Je kan ze wél proberen te stimuleren, er een gepast kader voor creëren. De toekenning van de Prijs van de Vlaamse regering aan de Groep Voorwaarts, een verzoeningsgezinde groep intellectuelen van uiteenlopend gezindte, illustreert dat mijn oprechte hoop op verzoening door de hele Vlaamse regering wordt gedeeld."

De context is natuurlijk de zaak rond het ontslag van Johan Sauwens. Daarin had Dewael zich scherp opgesteld. Sauwens had immers een "inschattingsfout" begaan. Dat is dan voor Dewael de opmaat voor een familieverhaal, nl. dat van grootvader Arthur Vanderpoorten die in 1945 in Bergen Belsen is omgekomen. Is Dewael nu een liberaal met de accenten van het Volksfront of het Onafhankelijkheidsfront? Wil Dewael de fakkel dragen in een nieuw democratisch blok tegen uiterst rechts? Helaas, maar dat is niet de bedoeling van Dewael. De verhaallijn buigt na dit veelbelovende begin af in de richting van onderwerpen als de politieke herverkaveling of een beter presterend en klantgericht openbaar bestuur. Voorstellen om de migranten in te burgeren en de asielzoekers los te koppelen van de sociale zekerheid of eventueel binnen te laten met een *green card*, concurreren met enig begrip voor het anti-globalisme nu de toppen van regeringsleiders verworden zijn tot "megalomane gebeurtenissen tot meerdere eer en glorie van de deelnemers zelf,

maar waaraan de kleine man weinig of niets heeft. De actievoerders van de antiglobaliseringsbeweging spelen – aldus Dewael – in op dat ongenoegen en deels terecht.” De oplossing voor veel van dit soort samenlevingsproblemen is het kweken van “wederzijds respect”. Op die manier wil Dewael “ook de vreemde mens als mens” behandelen.

Liberalen zijn er om te besturen, niet om te zalven of te leuteren over de (vreemde) mens. Dewael zet daarom hoog in op het begrip “goed bestuur”. Dat zou een remedie zijn die de burger via een klantgerichte overheid aan de loketten weer vertrouwen schenkt in politiek en overheid. Zó wil Dewael de befaamde “kloof” dichten. Wie een autoplaat aanvraagt hoeft geen vrije dag meer op te nemen of urenlang aan te schuiven in een “kille gang”. Wie zich ’s morgens met doodsvrechting in het fileverkeer stort, die heeft nu recht op een speciale file-informatielijn. In de bus wordt men getraceerd op een scherm met informatie over de rit. Kortom, de liberaal heeft voor elk wat wils. Veel hoeft dat allemaal niet te kosten. Maar Dewael belooft ook iets duurs, nl. een heus stedenbeleid, maar hierover is hij vluchtig als wasbenzine. De grondspeculanten hoeven van zijn project niet wakker te liggen, want men verkeert nog in de fase van de inspraak, de fora en de discussies.

Goed bestuur is ook het bestrijden van het extremisme en het racisme, inclusief van diegenen die over de schreef gaan. Het strafrecht moet worden verrijnd om het Blok efficiënter aan te kunnen pakken. Dewael heeft het “geactiveerde middenveld” ontdekt als anti-Blok-medicijn. Dewael: “Ik besef dat de relatie tussen liberalen en het middenveld ernstig verstoord is geweest in het begin van de jaren negentig. Vooral de Burgermanifesten van Guy Verhofstadt hebben hier een rol in gespeeld. (...) de grondideeën van Verhofstadt waren niet gericht tegen het middenveld als zodanig maar wel tegen de vaak overdreven invloed van belangengroepen op de politieke besluitvorming. Het wederzijdse wantrouwen werd bovendien gevoed door een op een spits gedreven polarisatie tijdens de kiescampagnes van 1994 en 1995.” Volgens Dewael is nu het vertrouwen weer hersteld, want er is onder de “paarsgroene regeringen (...) geen (...) sociale afbraak, integendeel.” In zijn oversteek naar het links-liberalisme heeft Dewael de oude geroes Milton Friedman

en Friedrich von Hayek naar het vagevuur verwezen en ineens Amartya Sen omarmd. Sens gevlugelde uitspraak dat de individuele vrijheid een maatschappelijk product is, wordt door Dewael gekoesterd. De civil society is een tweede parel aan Dewaels liberale kroon. Organisaties als Broederlijk Delen, Artsen Zonder Grenzen, de Liga voor de Rechten van de Mens, Greenpeace, de Damiiaanactie, etc. kunnen, evenals de jeugdbewegingen, rekenen op Dewaels liberale welwillendheid. Ze versterken allemaal de democratie. Wat we niet lezen is dat ze ook de kosten van de overheid in vele gevallen verminderen door de collectieve inspanning te privatiseren.

Dewael zou Dewael niet zijn als hij niet nog eens een extra toetje voor de media over had. De media maken en breken immers de burgerlijke openbaarheid. Vrijheid heeft de liberalen in deze sector altijd gecharmeerd. Maar nu neemt Dewael wat gas terug, omdat de schandalen de kiezers in de armen van het Vlaams Blok drijven. De media én de politici hebben daarom ook hun (ongeschreven) verantwoordelijkheid te dragen. De media moeten de politiek niet nodeloos en omwille van het platte gewin in diskrediet pogen te brengen en de politici moeten zich niet al te geil voor het oog van de camera opstellen. Zijn liberale voestervader Herman De Croo krijgt daarom een veeg uit de pan, omdat hij ooit in een soap op VTM optrad en daarbij zijn parlementaire waardigheid te grabbel gooide. Politici mogen in het vervolg alleen nog maar aan programma's meedoen indien ze een boodschap willen overbrengen, dus niet om fratsen te vertonen.

Veel grootse gedachten treffen we in dit nogal slordig gecomponeerd boekje niet aan. Het beroep op het “wederzijds respect” is daarvoor als concept wat te magertjes. Dewael is geen theoreticus. Het concrete overstijgen is niet zijn sterk punt. Hij leest alleen maar snelle publicaties over politiek en samenleving, geen geleerde traktaten over het liberalisme. Hij is ook geen gedreven fakeldrager à la Verhofstadt, maar meer iemand die een aantal liberale posities wil versterken nu die vooral in Vlaanderen door het Vlaams Blok bedreigd worden. Om in dat project te slagen moet Dewael in eigen partij op eieren lopen en zich ook nog eens van de medewerking van de SPA en Agalev verzekeren zolang hij de christendemocraten in de oppositie wil gedrukt houden.

Dat kan alleen maar door in een blauw maatpak een populistische bazaar te openen.

André Mommen

Patrick Dewael, *Wederzijds respect. De gevaren van de het Blok*, Antwerpen-Baarn: Houtekiet, 2001, 143 blz.

PRIMAIRE WAARHEDEN

Een boekje met de nogal raadselachtige titel "Het Huis van Jolien" heeft een tijdje in de winkel gelegen. Op het omslag staat de foto van een burgerwoning in een nogal onbestemd avondgloren met een pubermeisje ervoor. Een verslag van enkele weken in het huis van Big Brother? Dat is verkeerd gegokt. Het boekje is niet meer dan een nogal onbeholpen manifest van ene Hendrik Bogaert die een nieuwe strategische positionering van de CVP aanprijst en daarvoor het meisje Jolien op de kaft heeft misbruikt. Veel door deze Eerste Schepenen van Jabbeke verdedigde ideeën zijn allerminst fris of origineel, want reeds vele malen beter verwoord. Bogaert wil een CVP (nu CD&V) die als partij vooral gemeenschapswaarden verdedigt en die zich daarom moet afzetten tegen de individualistische liberalen, de collectivistische socialisten (en ook communisten uit het verleden) en vooral tegen de losbandige libertairen die de mensen vrij willen laten in hun eigen voorkeuren (vooral seksueel en consumptief). De hernieuwde gemeenschapspartij moet orde op zaak durven stellen. Doet de partij dat niet, dan zal ze kiezers verliezen. Om een en ander in goede banen te leiden moet men vooral het saamhorigheidsgevoel cultiveren en de belangen van arbeiders, boeren en middenstanders in een brede volkspartij onderbrengen. Voorts is het een kwestie van alert te blijven ten aanzien van de libertairen van Agalev en de liberalen van De Gucht.

Het boekje bevat niet alleen dit soort primaire wijsheden, maar ook een presentatie van wat de CVP in Jabbeke zoal heeft gerealiseerd. Dat is veel interessanter. De hoofdbrok gaat over hoe de CVP wil omgaan met *verkavelingen*. In Jabbeke dreigt gelukkig geen Hollandse eenheidsworst ("Plopsaland"). Zo laat Bogaert zijn "jonge koppels" bouwen op forse percelen waar "een gezin na de dagelijkse portie sleur en stress tot rust (kan) komen en tijd maken voor elkaar". Ook wordt met de verkavelaars afgesproken 20 procent van de kavels tegen sociale prijzen in de aanbidding te gooien. Of de gelukkigen in de loterij allemaal

partijgenoten van Bogaert zijn, wordt niet gezegd, maar de CVP heeft wel de absolute meerderheid. Niemand hoeft hier bang te zijn voor het syndroom van Elchardus. Bogaert: "Wij hebben in Jabbeke geen geleerde theorieën nodig maar weten zelf dat een mens die zich verbonden voelt met zijn dorp een gelukkig mens is." De talrijke zonevreemde gebouwen dan? Jabbeke heeft de shade aan het levenswerk van vele mensen tot een minimum weten te beperken. En de boeren met hun mestoverschotten? De boeren mogen niet de dupe worden van de markt, het gezinsbedrijf moet overeind blijven en als het echt niet verder kan dan moeten de boeren wegens "planshade" door de gemeenschap worden uitgekocht. Ook hier luidt het adagium: baas in eigen huis en het huis ten laste van de gemeenschap.

Dat Bogaert niet alleen een gelukkig, maar ook een naïef mens is, blijkt als hij nog eens uitpakt met het Oranje Job Plan dat de CVP-Jongeren ooit lanceerden en waar we daarna niets meer van vernomen hebben. Het Oranje Job Plan wilde Agalev op de gezinsflank inhalen en is daar niet in geslaagd. Bogaert is echter geen groene blindganger in de CVP/CD&V, want hij valt in beate bewondering voor Tindemans, en de broertjes Van Rompuy weet hij op gehoorsafstand. Bogaert is geen "nationalist", wel een autonoom met een kroontje: "Zelf vind ik Koning Albert II verstandig zoals ook zijn broer dit was. Ook de sympathieke Filip en Mathilde verdienen een eerlijke kans om te tonen dat ze uit het goede hout gesneden zijn. Ik ben ervan overtuigd dat dit het geval is. Als levend geweten van het volk kunnen zij een belangrijke toegevoegde waarde hebben voor zowel een autonoom Wallonië als een autonoom Vlaanderen."

André Mommen

Hendrik Bogaert, *Het Huis van Jolien. Een nieuwe strategische positionering van de CVP*, z. pl., z. d., 86 blz.

OVER MIGRATIE EN ARBEIDSMIGRATIE

Formeel bestaat de academische studie van Patrick Loobuyck over arbeidsmigratie uit 2 delen, 11 hoofdstukken, 23 tabellen, 6 grafieken en 6 kaderteksten. Het gaat hier dus duidelijk om een wetenschappelijk onderbouwde en zorgvuldig afgewogen tekst met een bibliografie van niet minder dan 300 werken, kortom *the stuff that doctoral theses are made of*. Na de vele journalistieke, poli-

tiek correcte en pamflettaire benaderingen van het probleem voelt dit werk aan als een verademing: eindelijk gaan we man en paard (en cijfers) noemen, de problematiek tot haar essentie reduceren en wellicht oplossingen voorstellen die nuchter én haalbaar én democratisch zijn, wat betekent wars van elke ideologie.

Inhoudelijk is de auteur zich van de mogelijkheden en beperkingen van een dergelijke studie bewust:

“Wat kan de rol zijn van de wetenschap? Het onderzoek kan alvast proberen het debat te ontmijnen. Het kan objectieve elementen aanbrenge die een opening bieden om uit de ideologisch geladen discussie te stappen. Het onderzoek kan op verschillende vlakken demystificerend werken. Maar de wetenschap heeft ook beperkingen. Ze verzamelt gegevens, analyseert, objectiveert, concretiseert en nuanceert maar moet geen beslissingen nemen. Ze kan enkel aanbevelingen doen.” Loobuyck is dus geen “organisch intellectueel” in dienst van de regerende coalitie of de oppositie. Uit zijn observaties en objectiveringen kunnen inderdaad besluiten getrokken worden. Het sociale en politieke leven speelt zich echter nooit in een van de buitenwereld afgesloten laboratorium plaats, maar in de wijken en werkplaatsen, waar de omstandigheden allesbehalve neutraal of wetenschappelijk waarde vrij zijn. De vraag is nu, welke conclusies logisch uit deze studie volgen? Daar het boek in zijn geheel de moeite van het aandachtige lezen overwaard is, zal ik in deze bespreking een paar punten illustratief samenvatten.

Een pleidooi voor hermigratie

Loobuyck onderzoekt de verschillende argumenten voor een vernieuwd beleid dat de arbeidsmigratie zou stimuleren in plaats van ze af te remmen. Naast de realistische maar voor de rest weinig doorslaggevend “pragmatische” argumenten – alsof migratie een ziekte is die je nu eenmaal niet kan controleren – gaat hij uitvoerig in op de demografische behoefte aan nieuwe arbeidsmigratie: de demografische pushfactoren in het emigratieland, de afnemende natuurlijke bevolkingsaan-groei in Europa, het zogenaamde “triple ageing process” en de vergrijzing als druk op de verzorgingsstaat. Daartegenover staan dan de objectieve noden van de arbeidsmarkt op korte en langere termijn die via allerlei verschillende schema’s kunnen worden opgevangen.

Hij spreekt enkele bedenkingen uit: “De komst van nieuwkomers mag niet gepaard gaan met sociale dumping van de eigen bevolking” en “Hoewel de roep naar hogeschoolden het luidst klinkt, bestaat de nood aan nieuwkomers zowel bovenaan als onderaan de arbeidsmarkt.” En komt tot de volgende algemene conclusie:

“Noch de activering, noch de migratie zijn als afzonderlijke maatregel voldoende als antwoord op de uitdaging van de verzorgingsstaat, de vergrijzing en de tekorten op de arbeidsmarkt. Ze kunnen wel elk hun steentje bijdragen in een integraal beleid dat uit verschillende beleidsopties bestaat.” Alleen via dit dubbel spoor zullen we de situatie zowel materieel als psychologisch kunnen beginnen te saneren. Waaruit de lezer kan besluiten dat samenlevingsproblemen als onverdraagzaamheid en racisme daarom nooit alleen via morele vermaningen of wetten worden opgelost, zolang de sociaal-economische voedingsbodem ervoor onaangetast blijft.

Arbeidsmigratie: de economische en politieke context

Niet alle voorstanders van arbeidsmigratie zitten in het “linkse” kamp, wel integendeel. De auteur onderzoekt de rol die arbeidsmigratie vanuit het internationale en nationale patronaat toebedeeld krijgt in het grote neoliberale spel. Maar ook de politici, die met het electoraal ondankbare probleem van het correcte asielsebeleid zitten, zijn geneigd naar arbeidsmigratie te grijpen om de asielseprocedure te ontlasten en als element in de strijd tegen de illegale migratie te gebruiken. Loobuyck geeft enkele gegronde redenen om aan de slaagkansen van deze strategie te twijfelen. Daarom pleit hij, samen met onder meer M. Weiner *The global Migration Crisis: Challenge to States and the Human Rights*, 1995) niet zonder meer voor “open grenzen”, maar voor een genuanceerde, contractueel vastgelegde versoepeling van het migratiebeleid dat dan in het voordeel van zowel het gastland als het emigratieland kan spelen. Zijn concrete voorstellen (o.m. blz. 116-117) zijn zo vanzelfsprekend dat je je afvraagt, waarom men daar geen veertig jaar vroeger kon op gekomen zijn. Een algemene vaststelling:

“De internationale solidariteit kan beter gediend worden door een migratiebeleid waarin de (inter)nationale overheden het sociale heft in handen nemen dan door een politiek die de andere kant opkijkt.”

In het tweede deel wordt, aan de hand van de wetenschappelijk onloochenbare feiten, nagedacht over haalbare alternatieven voor het huidige West-Europese en Belgische vreemdelingenbeleid. Wie zich inzet voor een uitbreiding van de arbeidsmigratie om hoger genoemde redenen, moet zich ook bewust zijn van de sociale gevolgen daarvan: "Nadenken over arbeidsmigratie betekent ook nadenken over de aanpak van de genoemde realiteit van sociale dumping, illegale tewerkstelling, concurrentievervalsing, vrouwenhandel enzovoort." Het is in progressieve kringen nog niet zo lang geleden dat een dergelijke uitspraak niet politiek correct zou genoemd worden. Worden we eindelijk realistisch?

Hetzelfde geldt voor de ideologisch vertekende discussie over rechten en plichten van autochtonen en nieuwkomers: "In het verzorgingsdiscours van de voorbije decennia lag de nadruk te sterk op de rechten van de allochtonen en te weinig op de plichten. Pinto heeft dit 'het doodknuffelen van de migranten' genoemd en volgens hem is dat knuffelen mede de oorzaak van de mislukking van het minderhedenbeleid."

Loobuyck maakt in deze zaak een onderscheid tussen abstracte ethiek en sociaal-politieke realiteit: "Theoretisch en ethisch zou het beter zijn dat men iedereen kan toelaten, los van elke notie van eigenbelang. De realiteit is helemaal anders. Het denken in termen van gunsten impliceert helemaal niet dat de nieuwkomers geen rechten zouden hebben. Wie we toelaten, is ook gewenst en moet volledige toegang krijgen tot de verzorgingsstaat en een actief burgerschap."

(Zelf zou ik nog een stapje verder gaan: ik vind een onrealistisch gemoraliseer ("het zou moeten kunnen") dat niet met de realiteit en de haalbare toekomst strookt, hoegenaamd niet ethisch, maar immoreel, want wetens en willens misleidend.)

Tenslotte herhaalt de auteur nog eens zijn standpunt, dat arbeidsmigratie moet ingebed worden in een totaalbeleid; Hij verdedigt een nieuw migratiebeleid dat met alle positieve en negatieve factoren die we uit ervaring hebben leren kennen rekening houdt en dat de belangen van alle hierbij betrokken partijen (het emigratieland, het gastland, de nieuwkomers en de autochtonen) behartigt, om eenzijdige afwijkingen (en de reacties daarop) zoveel mogelijk in te dijken.

Ik hoop dat dit boek op een bovenpartijdige maar menselijk geëngageerde manier zal gelezen, aangevuld, geamendeerd en vooral gebruikt worden

door regering, oppositie, vakbonden en sprekers voor de civiele maatschappij.

Ludo Abicht

Patrick Loobuyck, *Vreemdelingen over de (werk)vloer. Het debat over arbeidsmigratie en de migratiestop in kaart*, Gent Academia Press, 2001, 250 blz.